

Stiftelsen
Norske Naturveiledere

Kvalitetssikring av observasjoner til spissnutefrosk ved tidligere kjente yngledammer i Oslo

Kartlegging våren 2008

av

Leif Gjerde

BAKGRUNN

I 2008 har *Norsk Naturarv* fått økonomiske midler til fri disposisjon for tiltak overfor rødlistearter i Oslo. Midlene er stilt til rådighet direkte fra Oslo bystyre, uten noen forvaltningsorganer som mellomledd.

Norsk Naturarv har de siste årene utført kartlegging av stor vannsalamander i Oslo, og det var i år ønske om å kartlegge status for spissnutefrosk. Det ble derfor utarbeidet et notat 20. mars d.a. der det skisseres tre delprosjekt.

Følgende hovedmål ble skissert:

- Kvalitetssikre (verifisere) informasjon for lokaliteter der spissnutefrosk er funnet tidligere
- Lokalisere nye lokaliteter for disse to artene

Videre ble 4 delmål satt opp:

- Kartlegge bestandsstatus
- Lokalisere særlig viktige gytedammer for spredning (mordammer)
- Vurdere potensielle og reelle trusler for bestandene
- Foreslå eventuelle tiltak

Oversikt over vannhull som skulle undersøkes:

1. Micheletdammen
2. Lindbäckdammen (undersøkt også 2007)
3. Postdammen
4. Andersendammen
5. Øvre Gjersrud gård
6. Øvre Prinsdal gård
7. Jomfrubråtveien 40, nordre dam (+ 2 nærliggende)
8. Hoffsdammen
9. Herregårdsveien, Øvre Ljan gård
10. Vadedammen, Østensjø
11. Bogerud, Østensjø

METODER

Utstyr

Både pH og ledningsevne ble målt ved alle vannhull. Det ble brukt en Combo fra Hanna Instruments, modell HI 98129.

Alle kartkoordinater er etter UTM-systemet med versjon WGS84. Det ble brukt ei Garmin GPS model "GPS 12".

Definisjoner

Alle lukkede vannansamlinger, uansett størrelse, har fellesbetegnelsen **vannhull**. **Pytt** brukes på mindre vannhull som normalt tørker ut, og således mangler typiske vannplanter. **Dammer** er større vannhull som aldri tørker ut, og har derfor normalt typiske vannplanter. Større dammer blir betegnet som **tjern**.

Bestandsstørrelse ble målt ved antall reprodukerende hunner. Dette gjøres ved å telle antall eggklaser. Da en hunn legger kun én eggklase, og disse er artsspesifikke. Så lenge klassene er relativt nye kan de fleste artsbestemmes.

Sesongstart

Selve yngleperioden hos de brune froskene varer fra 3-10 dager, avhengig av lokale klimatiske forhold og størrelsen på bestanden.

Tidspunkt for sesongstart avgjøres ved hjelp av:

1. Dansk fenologiside gir informasjon om sesongstart progresivt mot nordlige breddegrader, og denne metoden gir en nøyaktighet på ca. 1 uke.
2. Testdam i Fet overvåkes for når sesongen starter. Denne lokaliteten er den tidligste av alle dammer undersøkt i Fet og Skedsmo (150 lokaliteter).

Registrering

Lokalitetene undersøkes systematisk for lagte eggklaser. Forskjell på eggklasene til våre brune frosker er diagnostiske, og 70-95% kan artsbestemmes. Soppangrep, alder og leirpartikler er de faktorene som

kan gjøre det vanskelig å artsbestemme. Det er benyttet metoder utarbeidet av Gjerde (1996c, in prep.) ved bestemmelse av eggklaser.

En hunn legger én klasse, og antall klaser er derfor et mål for bestandstørrelse (antall reprodukerende hunner).

Spissnutefrosk starter sin gyting ca. 1 uke senere enn buttsnutefrosk. Eggklasene bruker fra 3-4 dager til over en uke å utvikle seg. Hver lokalitet må derfor undersøkes 3-5 ganger. En undersøkelse vil ta 30-45 minutter pr. lokalitet. Med kjøring imellom må en regne med 1 time. Det kan derfor undersøkes 8-12 lokaliteter på en dag.

Kartreferanser

Alle kartreferanser er oppgitt i UTM systemet WGS84. Det er brukt en GPS modell *Garmin12*. Bak kartreferansene er det oppgitt en referanse i parentes (WP=waypoint) som referer til hvor dataene er lagret hos observatør. Dette er kun gjort av praktiske grunner for internt bruk.

RESULTATER

Feltarbeidet ble påbegynt 17. april og avsluttet 3. mai. Feltarbeidet tok 25 timer fordelt på 5 besøksdager. Etterarbeid og rapportskrivning tok 11 timer.

Tabell 1. Oversikt over funn av spissnutefrosk i Oslo med originallitteratur der arten ble beskrevet.

Lokalitet	Strand 1994	Gjerde
Isdammen		-
Micheletdammen	Ja	-
Lindbäckdammen	Ja	Nei
Postdammen	Ja	-
Andersendammen	Ja	Ja
Øvre Gjersrud	Ja	Nei
Øvre Prinsdal gårdsdam	Ja	Ja
Øvre Prinsdal skytterbane		Ja*
Ekeberg, nordre dam	Ja	Ja
Ekeberg, østre dam		Ja*
Ekeberg, vestre dam		Ja*
Ekeberg, sørlige dam		Ja*
Hoffsdammen	Ja	Nei
Øvre Ljan	Ja	Ja
Abildsø		Ja*
Myrertjern		Ja*
Østensjøvannet		-

Før 2006 er spissnutefrosk registrert ved 2 lokaliteter i marka og 9 i byggesonen. Denne undersøkelsen har oppdaget arten ved 5 nye lokaliteter, samt en ny lokalitet sist år.

Undersøkte vannhull

Tabell 1. Oversikt over bestand til reprodukerende hunner, målt i antall eggklaser.

Lokalitet	R. temp.	R. arv.	R. sp.	Sum
Lindbäckdammen	32	0	0	32
Andersdammen	0	113	26	139
Øvre Gjersrud gård	81	0	0	81
Øvre Prinsdal skytterbane	620-770	7	10	637-787
Øvre Prinsdal gård	38	4	2	44
Øvre Prinsdal beitepytt	15	0	0	15
Øvre Prinsdal veidam	18	0	0	18
Ekeberg - Betong	0	0	0	0
Ekeberg - Sør	0	28	9	37
Ekeberg - Øst	0	48	38	86
Ekeberg - Vest	0	46	31-32+	77-78+
Ekeberg - Nord		2	8	10
Hoffsdammen	540	0	1	541
Øvre Ljan gård	67	3	35+	94+
Abildsø	0	1	1	2
Totalt	1411-1561	252	161-162+	1813-1964+

Postdammen

Spissnutefrosk registrert ifølge Strand (1994) og Sandaas (1996). Grunneiere er Arild og Diane Skramstad.

Dammen ligger på privat grunn, og grunneier ønsket ikke å gi tillatelse til å undersøke spissnutefrosk.

Øvre Gjersrud gård

Kartreferanse (UTM): 32 V 604000 6633973 (WP 065)

Vannkjemi: 6,0/6,8 (pH), 115/120 μ S (ledningsevne)

Besøksdato: 17. april, 26. april (kl.1040-1107), 30. april (kl.1430-1445)

Beskrivelse: En typisk gravet gårdsdam. Ligger i kanten av gården, på grensen mellom beitemark og skog. Fyllmasse i form av stein, grus og blokker er fylt ut fra gårdssiden helt til kanten av vannhullet. Ifølge beboer utgjør enden av fyllmassen eiendomsgrensen mot Oslo kommune, som forøvrig er eier av dammen.

Resultat: En brukbar bestand med buttsnutefrosk, men ingen spissnutefrosk ble registrert.

Vurdering/konklusjon: Steile kanter og mye tett vegetasjon rundt i form av busker og trær. Lite vann- og sumpplanter fordi vannhullet står i helskygge. En dårlig egnet dam for spissnutefrosk fordi det mangler sump/strandeng.

Eggklasene til buttsnutefrosk ble funnet i kanalen/utløpet hvor det var grunnere og litt vegetasjon.

Tiltak: Det haster med å utføre nødvendige tiltak. Rydding av busker og trær rundt dammen. Kartlegging av nærliggende vannhull bør gjøres da lokaliteten i seg selv ikke er bærekraftig for amfibier i et større tidsperspektiv.

En "glemt" gårdsdam som idag er i en meget dårlig forfatning. Foto: Gjerde.

Øvre Prinsdal – Skogpytt 1

Kartreferanse (UTM): 32 V 601620 6634337 (WP 126)

Vannkjemi: Ikke målt.

Besøksdato: 26. april.

Beskrivelse: Nordlig pytt, nærmest vei. Ligger få meter fra de andre to skogpyttene.

Resultat: Ingen vann- eller sumpplanter. Vannhullet tørker ut. Kan unntaksvis brukes av amfibier, men er idag lite egnet for reproduksjon. Ingen eggklaser ble funnet.

Vurdering/konklusjon: Foreløpig ingen tiltak nødvendig, men hvis det skal graves dammer i området vil det være naturlig å forbedre denne lokaliteten.

Skogskoloritet som idag er lite egnet for amfibier. Enkle tiltak som rydding av enkelttrær og fordyping av vannhullet vil trolig gi gode resultater. Foto: Leif Gjerde.

Øvre Prinsdal – Skogpytt 2

Kartreferanse (UTM): 32 V 601627 6634333 (WP 127)

Vannkjemi: Ikke målt.

Besøksdato: 26. april.

Beskrivelse: Nordlig pytt, lengst vekk fra veien. Ligger få meter fra de andre to skogpyttene.

Resultat: Ingen vann- eller sumpplanter. Vannhullet tørker ut. Kan unntaksvis brukes av amfibier, men er idag lite egnet for reproduksjon. Ingen eggklaser ble funnet.

Vurdering/konklusjon: Foreløpig ingen tiltak nødvendig, men hvis det skal graves dammer i området vil det være naturlig å forbedre denne lokaliteten.

En lite egnet amfibielokalitet. Enkle tiltak kan gjøre denne lokaliteten beboelig for amfibier. Skogpytt 3 ses i bakgrunnen. Foto: Leif Gjerde.

Øvre Prinsdal – Skogpytt 3

Kartreferanse (UTM): 32 V 601620 6634328 (WP 128)

Vannkjemi: Ikke målt.

Besøksdato: 26. april.

Beskrivelse: Sørlig pytt. Ligger få meter fra de andre to skogpyttene.

Resultat: Ingen vann- eller sumpplanter. Vannhullet tørker ut. Kan unntaksvis brukes av amfibier, men er idag lite egnet for reproduksjon. Ingen eggklaser ble funnet.

Vurdering/konklusjon: Foreløpig ingen tiltak nødvendig, men hvis det skal graves dammer i området vil det være naturlig å forbedre denne lokaliteten.

Øvre Prinsdal – Beitepytt 1

Kartreferanse (UTM): 32 V 601660 6634136 (WP 163)

Vannkjemi: Ikke målt.

Besøksdato: 17. april, 26. april.

Beskrivelse: I hagemark med sterkt overbeite fra hester. Ligger få meter fra beitepytt 2.

Resultat: Registrert 15 eggklaser til buttsnutefrosk. Dette må regnes som en liten, men brukbar bestand. Pytten var tørr 26. april.

Vurdering/konklusjon: Utsatt for innsamling av egg fra barn. Lokaliteten er sterkt nedtråkt av beitende hester. Redusert beitetrykk og

fordyping av pytten er aktuelle tiltak. Deler av vannhullet bør ligge utenfor hestetengslet for å redusere tråkk.

Før stort beitetrykk har ført til at lokaliteten er sterkt nedtråkt. Foto: Leif Gjerde.

Det var tydelig kjent blandt barna i området at det var froskeegg ved denne pytten. Foto: Leif Gjerde.

Øvre Prinsdal – Beitepytt 2

Kartreferanse (UTM): 32 V 601669 6634125 (WP 064)

Vannkjemi: Ikke målt.

Besøksdato: 17. april, 26. april.

Beskrivelse: I hagemark med sterkt overbeite fra hester. Ligger få meter fra beitepytt 1.

Resultat: Ingen eggklaser funnet. Pytten var tørr 26. april.

Vurdering/konklusjon: Lokaliteten er sterkt nedtråkt av beitende hester. Redusert beitetrykk og fordyping av pytten er aktuelle tiltak.

Øvre Prinsdal gård - veidam

Kartreferanse (UTM): 32 V 601637 6634252 (WP 062)

Vannkjemi: 6,2 (pH), 85 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 17. april, 26. april, 30. april.

Beskrivelse: Sumpskog oversvømt fra bekk.

Resultat: Funnet 18 eggklaser av buttsnutefrosk. Dette må regnes som en liten, men brukbar bestand. Ingen vannplanter, og få sumpplanter. Ligger i helskygge.

Vurdering/konklusjon: Lokaliteten kan til en viss grad forbedres ved å fjerne enkelte trær, og ta bort masse. Dog kan det diskuteres om lokaliteten skal forbedres for amfibier da sumpskogen er naturlig, og det finnes flere alternative lokaliteter i nærheten som kan forbedres for amfibier.

En naturlig sumpskog som kanskje bør få stå urørt? Foto: Leif Gjerde.

Øvre Prinsdal gård - gårdsdam

Spissnutefrosk registrert ifølge Sandaas (1996).

Kartreferanse (UTM): 32 V 601835 6633844 (WP 129)

Vannkjemi: 6,6/6,8 (pH), 83/84 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 17. april, 26.april, 30.april.

Beskrivelse: Typisk gårdsdam inntil Øvre Prinsdal gård.

Resultat: Meget liten bestand av spissnutefrosk. Fire eggklaser registrert 26. april. Ellers ble 38 eggklaser til buttsnutefrosk talt.

Vurdering/konklusjon: Dam med brukbar bestand av buttsnutefrosk. Spissnutefrosk er nesten utryddet. Ingen tiltak kan gjøres med selve dammen, men lokaliteter i nærheten kan opparbeides/bedres for spissnutefrosk. Bestanden til spissnutefrosk bør overvåkes årlig.

Øvre Prinsdal gård - skytterbanen

Kartreferanse (UTM): 32 V 601880 6633751 (WP 131)

Vannkjemi: 5,9/6,3 (pH), 17/25 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 17. april, 26. april, 30. april.

Beskrivelse: Fordypninger på gresseng knyttet til dreneringsgrøfter. Hovedlokalitet i skogkanten.

Resultat: Stor eggmasse med 550-700 eggklaser til buttsnutefrosk målte 4,5 x 2,7 meter. Utover dette er 70 klaser av buttsnutefrosk registrert fordelt på flere smålokaliteter (pytter, grønner og bekk).

En meget liten bestand av spissnutefrosk er funnet med kun 7 eggklaser.

Vurdering/konklusjon: Hovedlokalitet godt egnet for spissnutefrosk. Konkurransen mellom de to brune froskene kan forårsake den lille bestanden av spissnutefrosk. Alternative vannhull bør opparbeides på skytterbanen. Det finnes allerede en rekke steder hvor vanntilførselen er relativt god og med markvann tidlig på våren. Heving av vannstand i hovedlokaliteten vil kunne favorisere spissnutefrosk.

På skytterbanen finnes en rekke smålokaliteter for frosk som ved enkle tiltak kan forbedres. Foto: Leif Gjerde.

Andersendammen

Det er tidligere beskrevet spissnutefrosk fra lokaliteten av Strand (1994) og Sandaas (1996).

Kartreferanse (UTM): 32 V 600592 6637058 (WP066)

Vannkjemi: 6,9 (pH), 100 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 17. april (kl.1740-1755), 25. april (kl.1824-1837), 30. april (kl.1604-1620).

Beskrivelse: Større dam i parkområdet bak Nordstrand skole. Omgitt av boligbebyggelse.

Resultat: Registrert 113 eggklaser til spissnutefrosk. Disse var spredt på en rekke gyteplasser. Dette er en relativt god bestand. De fleste uidentifiserte eggklaser regnes også å tilhøre spissnutefrosk. Ingen buttsnutefrosk ble registrert.

Vurdering/konklusjon: En meget god bestand, og lokaliteten synes å være godt egnet for spissnutefrosk. Trusselen ligger i at dammen er isolert, uten mulighet for inn/utvandring. Bestanden bør overvåkes med 3-5 års mellomrom. Alternative vannhull i nærheten bør opparbeides.

Andre observasjoner: 4 grå/sædgås, 4 stokkand, 2 hettemåke. Mye alger.

Lindbäckdammen

Spissnutefrosk registrert ifølge Strand (1994) og Sandaas (1996)?

Kartreferanse (UTM): 32V 600904 6637912

Undersøkt: 17. april (kl.1715-1725), 26. april (kl.1401-1414), 30. april (kl.1629-1655).

Vannkjemi 7.1/8,6 pH, 82/84 µS (ledningsevne), 12.7°C.

Resultat: Registrert 32 eggklaser av buttsnutefrosk. Dette må regnes som en middels god bestand. Ingen spissnutefrosk ble registrert.

Vurdering/konklusjon: Dam skjottes regelmessig, og dagens utforming er godt egnet for amfibier. Karrus i vannet bør utrykkes. Ellers bør dammen overvåkes med 3-5 års mellomrom.

Andre observasjoner: 1 ♂ stokkand observert, et eksemplar av barlind (30cm).

Merknader: Ottar Vogt er nabo og fungerer som selvpålagt vaktmester. Han og andre naboer rydder vegetasjonen rundt dammen (i samråd med Friluftsetaten) der bl.a. gran er uønsket. Naboene liker dammen og bruker den til rekreasjon, som bl.a. skøyting om vinteren. Dammen ble gravet for minst 10 år siden. Massen ble lagt ved siden av dammen.

Ingen spissnutefrosk ble registrert i Lindbäckdammen i 2007 eller 2008. Foto: Leif Gjerde.

Ekeberg - Betong

Kartreferanse (UTM): 32 V 599192 6640616 (WP 067)

Vannkjemi: 7,0 (pH), 26 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 17. april, 25. april, 3. mai.

Beskrivelse: Kunstig dam med asfaltbunn.

Resultat: Ingen amfibier registrert.

Vurdering/konklusjon: En betongfordypning fylt med vann. Det finnes derfor ingen planter overhode i dammen. Uaktuell for amfibier, men en god plasketam for besøkende som dermed blir avledet fra de andre dammene!

Denne kunstige dammen har ingen verdi for amfibier da den består av en fordypning i asfalten som fylles med vann. Dog vil den være viktig som en avlastningsdam for de andre, da folk får plaske seg og leke i denne. Foto: Leif Gjerde.

Ekeberg – Sør

Kartreferanse (UTM): 32 V 599143 6640611 (WP 069)

Vannkjemi: 8,2 (pH), 46 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 17. april, 25. april, 3. mai.

Beskrivelse: Fin lokalitet med variasjon av åpen og tilgrodd vegetasjon. Inngjerdet område.

Resultat: Totalt ble 37 eggklaser registrert, hvorav minst 28 tilhørende spissnutefrosk. Dette er en brukbar liten bestand. Ingen buttsnutefrosk ble registrert.

Vurdering/konklusjon: Fin lokalitet med variasjon av åpen og tilgrodd vegetasjon. Rydding av busker og trær bør foregå regelmessig for å hindre at lokaliteten blir for mye tilskyttet.

En relativt fin lokalitet for spissnutefrosk. Foto: Leif Gjerde.

Ekeberg – Øst

Kartreferanse (UTM): 32 V 599152 6640633 (WP 068)

Vannkjemi: 8,0 (pH), 68 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 17. april, 25. april, 3. mai.

Beskrivelse: Fin lokalitet med variasjon av åpen og tilgrodd vegetasjon. Inngjerdet område.

Resultat: Flesteparten av 27 "ubestemte" eggklaser i en ansamling tilhører spissnutefrosk. Det er totalt rundt 70 reproduserende hunner ved denne lokaliteten. Resterende ubestemte klaser *antas* å tilhøre samme art, særlig når det ikke er funnet buttsnutefrosk på lokaliteten.

Vurdering/konklusjon: Fin lokalitet med variasjon av åpen og tilgrodd vegetasjon. Rydding av busker og trær bør foregå regelmessig for å hindre at lokaliteten blir for mye tilskyttet.

En fin og soleksponert lokalitet med mange sumplanter. Foto: Leif Gjerde.

Ekeberg – Vest

Kartreferanse (UTM): 32 V 599129 6640614 (WP 115)

Vannkjemi: 6,7 (pH), 45 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 25. april, 3. mai.

Beskrivelse: Fin lokalitet med variasjon av åpen og tilgrodd vegetasjon. Inngjerdet område.

Resultat: Totalt ble over 78 eggklaser registrert, hvorav minst 46 tilhørende spissnutefrosk. Dette er en brukbar bestand. Ingen buttsnutefrosk ble registrert.

Vurdering/konklusjon: Rydding av busker og trær bør foregå regelmessig for å hindre at lokaliteten blir for mye tilskygget. Lokaliteten begynner allerede å bli noe gjengrodd, og rydding bør foregå snart. Dammen fylles igjen med hageavfall fra nærmeste nabo.

Dammen trues med gjenfylling av hageavfall. Foto: Leif Gjerde.

Ekeberg – Nord

Kartreferanse (UTM): 32 V 599106 6640638 (WP118)

Vannkjemi: 6,4 (pH), 58 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 25. april, 3. mai.

Beskrivelse: En relativt tilgrodd lokalitet der mye av dammen ligger i skygge. Lite vannplanter da overflaten er tildekket av liten andemat.

Resultat: Totalt kun 10 eggklaser registrert, hvorav minst 2 tilhørende spissnutefrosk. Dette er en meget liten bestand. Ingen buttsnutefrosk ble registrert

Vurdering/konklusjon: Busker og noen trær bør ryddes for å muliggjøre vekst av sump- og vannplanter.

Merknader: Dette er trolig lokaliteten der Sandaas (1996) nevner at spissnutefrosk er funnet.

Hoffsdammen

Spissnutefrosk er tidligere registrert av Sandaas (1996).

Kartreferanse (UTM): 32 V 593704 6644690 (WP060)

Vannkjemi: 7,9 (pH), 88 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 17. april (kl.-1355), 25. april (kl.1610-1622), 3. mai (kl.1405-1425)

Beskrivelse: Sump og oversvømmet strandeng i tilknytning til Hoffselva.

Resultat: Fire store masser relativt nære hverandre med henholdsvis 290, 125, 62 og 48 eggklaser til buttsnutefrosk. Ingen spissnutefrosk registrert.

Vurdering/konklusjon: Tiltak med graving ble gjennomført for flere år siden. Ifølge beboer er dunkjevle en nyetablert art som er iferd med å gjenvokse lokaliteten. Ingen kortvarige tiltak nødvendig. Overvåking bør foregå med 3-5 års mellomrom.

Merknader: Mer nøyaktig telling kan gjøres direkte fra fotografiene. Største eggmassen hadde nylagte egg 17. april (27 klaser), og det kan ha vært noen flere egg som ble lagt her denne dagen, som ikke ville kunne registreres ved nytt besøk 25. april.

Dunkjevle har spredt seg fra Smestaddammen og hit ifølge nærmeste beboer.

Det ble observert ørekyte i elva.

En meget viktig yngledam for buttsnutefrosk. Dog tyder feltarbeidet på at spissnutefrosk ikke finnes ved lokaliteten. Foto: Leif Gjerde.

Øvre Ljan gård

Spissnutefrosk er tidligere registrert av Strand (1994) og Sandaas (1996).

Kartreferanse (UTM): 32 V 599848 6635074 (WP 061)

Vannkjemi: 6,6 (pH), 54 µS (ledningsevne)

Besøksdato: 17. april (kl.1435-1445), 25. april (kl.1845-1856), 26. april (kl.1235-), 30. april (kl.1540-).

Beskrivelse: Typisk gårdsdam, omgitt av skog og spredt bebyggelse.

Resultat: Registrert 59 eggklaser av buttsnutefrosk og minst 35 ubestemte eggklaser. Egglegging synes å ha funnet sted på en naturlig vegetasjonsøy. Dette kan ha vært spissnutefrosk. Ingen spissnutefrosk ble registrert, men feltarbeidet er ikke godt nok dekkende til å utelukke arten fra lokaliteten.

Vurdering/konklusjon: En fin dam med god fordeling mellom sumplanter og åpent vann. Solid inngjerdet, og derfor godt beskyttet fra bl.a. barnehagen som ligger få 10-meter unna. En viss fare for utsetting av fisk. Skilt med informasjon om amfibier og hvorfor det er forbud mot utsetting av fisk bør sette opp. Dammen står alene i landskapet, og alternative dammer bør opparbeides. Bør overvåkes med 3-5 års mellomrom.

Merknader: Ute på en flyteøy ble 33+ klaser oppdaget 30. april. Disse ble ikke kontrollert pga vanskelig adkomst, og det kan ha vært flere klaser.

Steile kanter og ingen strandeng gjør denne dammen lite egnet for spissnutefrosk. Mangel på nærliggende populasjoner gjør denne bestanden svært sårbar. Foto: Leif Gjerde.

Abildsø

Kartreferanse (UTM): 32 V 601834 6640356 (WP 133)

Undersøkt: 26. april, 30. april (kl.1715-1723)

Beskrivelse: Gravet dam i hagemark med hestebeite.

Vannkjemi: 7,5/8,6 pH, 171/170 μS , 14,8°C.

Resultat: Nyetablert populasjon med to eggklaser, hvorav en klasse fra *R. arvalis*.

Vurdering/konklusjon: Ingen tiltak nødvendig. Nygravet dam som må få tid til å etablere seg. Dammen skal ha vært anlagt i 2005 ifølge Leif Åge Strand.

Nygravet dam på Abildsø gård viste reproduksjon av spissnutefrosk første sesong. Dette er en ny ynglelokalitet for arten i Oslo! Foto: Leif Gjerde.

Østensjøvannet – Vadedammen

Kartreferanse (UTM): 32 V 602399 6641457 (WP 070)

Vannkjemi: Ikke undersøkt.

Besøksdato: 17. april.

Beskrivelse: Kunstig dam nord for Østensjøvannet.

Resultat: Undersøkelsen ble avbrutt.

Vurdering/konklusjon: Ingen konklusjon kan gis.

Buttsnutefrosk legger eggene også i pytter som lett tørker ut. Dog utgjør disse viktige spredningsveier de få gangene rumpetrollene overlever. Fra skytterbanen på Øvre Prinsdal. Foto: Leif Gjerde.

Bestandsstørrelsen til buttsnutefrosk på Øvre Prinsdal er blandt Norges største. Med 620-770 eggklaser, det meste i én stor masse, er denne bestanden særdeles viktig for denne delen av Oslo. Foto: Leif Gjerde.

Vannkjemi

Amfibieartene har stor toleransegrense til vannkjemi. Vannets pH varierer mye gjennom døgnet avhengig av temperatur. Dessuten kan den variere mye fra en til en annen del av vannhullet, eller på forskjellig dyp. Vannhullets fysiologiske forhold og botanikk forteller like mye om vannkjemien, og vil vise til et gjennomsnittsnivå, i motsetning til målte verdier som kun gir et øyeblikksbilde. Målte verdier for vannkjemi vil ha større verdi for å påvise utslipp, eller som kontroll mot utslipp.

Tabell III. Oversikt over målt vannkjemi.

Lokalitet	pH	Ledningsevne μS
Lindbäckdammen	7,1/8,6	82/84
Andersdammen	6,9	100
Øvre Gjersrud gård	6,0/6,8	115/120
Øvre Prinsdal gård - veidam	6,2	85
Øvre Prinsdal gård - gårddam	6,6/6,8	83/84
Øvre Prinsdal gård - skytterbanen	5,9/6,3	17/25
Ekeberg - Betong	7,0	26
Ekeberg - Sør	8,2	46
Ekeberg - Øst	8,0	68
Ekeberg - Vest	6,7	45
Ekeberg - Nord	6,4	58
Hoffsdammen	7,9	88
Øvre Ljan gård	6,6	54
Abildsø	7,5/8,6	171/170

GENERELL VURDERING

Dagens situasjon innenfor byggesonen av Oslo er at det nesten ikke finnes vannhull igjen. Derfor må alle amfibiearter regnes som direkte truet, også arter som padde og buttsnutefrosk som ellers er svært allminnelig i Norge.

Da amfibier er avhengig av en utveksling av individer mellom vannhullene, vil isolerte vannhull føre til utryddelse av amfibiearter over tid. Isolerte vannhull vil derfor ha høyere krav til overvåking og skjøtselfiltak. Dette gjelder Lindbäckdammen, Andersendammen, Øvre Ljan gård og Øvre Gjersrud gård.

Lokaliteter knyttet til vassdrag vil ha en naturlig spredningskorridor, og ofte dukker det opp smålokaliteter langs vassdraget. Hoffsdammen er et eksempel på dette.

Området ved Øvre Prinsdal gård vil være et godt område for spissnutefrosk. En rekke dammer finnes allerede i dette området, med kort avstand imellom. Dessuten er det lett å opparbeide nye eller forbedre eksisterende vannhull. Spissnutefrosk er nesten utryddet fra området, og det er derfor viktig at tiltak settes igang straks.

Området ved Ekeberg er spissnutefroskens høyborg i Oslo idag. Her er bestanden relativ stor i tre av vannhullene, og det finnes ytterligere en som er aktuell. Avstand mellom lokalitetene er kort, og hvert vannhull er av brukbar arealstørrelse. Idag er dette eneste område hvor spissnutefrosk ikke er truet.

Ifølge Friluftsetaten er det 9 lokaliteter med spissnutefrosk i Oslos byggesone. Deres opplysninger bygger på Strand (1994) og Sandaas (1996). Dog inneholder Sandaas sin rapport ingen nye funn, og alle forekomstene han viser til er egentlig fra Strand sin publikasjon.

Det kan nevnes at arten er funnet på to lokaliteter i marka. Disse er gjort ved Nedre Trollvann i Østmarka år 2004 (Leif Åge Strand pers. medd.). Den andre lokaliteten i "marka" er på hestebeitet på Øvre Prinsdal, da denne lokaliteten skal ha påvist spissnutefrosk ifølge Strand 2006. Alle observasjoner gjort av Strand basseres på artsbestemming av rumpetroll.

Denne undersøkelsen viste at spissnutefrosk trolig er utryddet ved Lindbäckdammen, Øvre Gjersrud og Hoffsdammen, eller så er tidligere observasjoner feilbestemt.

Ved flere dammer som tidligere har vært restaurert, er jordmasse lagt langs strandkanten framfor å fjerne massen. Dette er et tiltak som aktivt reduserer levedighetene for spissnutefrosk. All slik masse bør fjernes helt fra området, hvis en da ikke ønsker at spissnutefrosk skal redusert sitt livsgrunnlag.

Pr. idag er det med sikkerhet registrert spissnutefrosk ved følgende lokaliteter innenfor Oslos byggesone:

1. Andersendammen
2. Øvre Prinsdal gård
3. Øvre Prinsdal skytterbane
4. Ekeberg, nordre dam
5. Ekeberg, østre dam
6. Ekeberg, vestre dam
7. Ekeberg, sørlige dam
8. Øvre Ljan gård
9. Abildsø
10. Myrertjern
11. Østensjøvannet

LITTERATUR

- Gjerde, Leif. 1994. **Forvaltning av amfibier og deres livsmiljø**. 8 pp. ISBN 82-90827-50-4.
- Gjerde, Leif. 1996. **Amfibier i Øyeren-deltaet**. Skoletjenesten NØBI, Nordre Øyeren Biologiske Stasjon, Lillestrøm 1996. 16 pp. ISBN 82-90827-10-5.
- Gjerde, Leif. 2002. **En generell kartlegging av amfibier i Fet kommune**. NØBI Report 26. Nordre Øyeren Biological Station, Lillestrøm 2002. 38 pp. ISBN 82-90827-77-6.
- Pedersen, Å. og Sandaas, K. 2001. **Amfibieundersøkelser i Oslo sin byggesone: Supplerende undersøkelse 1999-2000**. Oslo kommune, Friluftsetaten.
- Sandaas, K. 1996. **Amfibier i Oslos byggesone. Status, utbredelse og forvaltning**. Oslo k. Miljø- og næringsmiddeletaten. 107 sier. ISBN 82-91332-08-8.
- Sandaas, K. 2001. **Kartlegging av amfibier ved Ljanselva**. Rapport 28/01. Helsevernetaten, Oslo kommune.
- Sandaas, K. og Pedersen, Å. 2000. **Forekomst av amfibier ved Alna**. Oslo kommune, Helsevernetaten. Rapport nr 94/99. 10 s.
- Strand, Leif Åge. 1994. **Utbredelse og akvatisk habitat hos amfibier i Oslo by**. Hovedoppgave i ferskvannøkologi. Zoologisk institutt, Universitetet i Trondheim. 58 sider. Upublisert.
- Strand, Leif Åge. 2004. **Forvaltningsplan for dammer og amfibier i Oslo og Akershus**. Fylkesmannen i Oslo & Akershus, Oslo 2004.
- Strand, Leif Åge. 2006. **Amfibienes bruk av dammer og tjern i marka, Oslo kommune**. Oslo kommune, 2006. 24 sider. Upublisert.

Forsidebilde: Skytterbanen på Øvre Prinsdal viste meget store antall eggklaser, og ligger blant Norges beste ynglelokaliteter for buttsnutefrosk. Foto: Leif Gjerde.